

De stille kracht van ultrasoon

F. van der Weijden, M. van der Zwet,
L. van der Sluijs. De stille kracht van
ultrasoon
Houten: Bohn Stafleu Van Loghum,
2014
128 bl., geïll. € 35,00
ISBN 978 90 368 08491

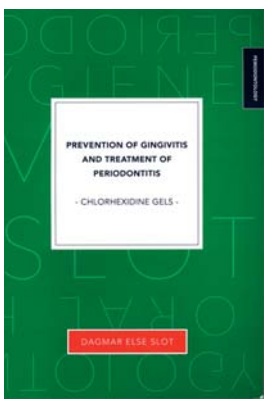
Tien jaar na het verschijnen van de eerste versie van 'De stille kracht van ultrasoon' is er de tweede druk van het gelijknamige boek; wederom rijk geïllustreerd, prettig leesbaar en goed geschreven. Het voorwoord van de hoofd-auteur is een gepassioneerde toelichting op de ontwikkeling van de techniek achter grondige supra- en subgingivale reiniging binnen de behandeling van parodontale aandoeningen.

Er wordt uitgebreid ingegaan op het werken met mechanische scalers en de effecten ervan op de gebitselementen en de omringende weefsels. Het werkingsmechanisme en de juiste klinische toepassing van het ultrasone instrumentarium worden uitgebreid besproken. Indicatiegebieden buiten de parodontologie, toepassing binnen de endodontie en het gebruik van de air-polisher geven een bredere kijk op de 'kracht van ultrasoon'.

De verstrekte informatie is evidencebased en er is een complete samenvatting van literatuur waarin het gebruik van handinstrumenten wordt vergeleken met ultrasone scalers.

De toepassing van ultrasoon is niet meer weg te denken uit de hedendaagse mondzorg. Vooral voor mondhygiënisten is de ultrasone reinigingsmethode te prefereren boven het handinstrumentarium. Dit boek biedt veel toegevoegde waarde voor de parodontale mondzorg en verdient een plaats als standaardwerk in elke mondzorgpraktijk.

Chloorhexidine en lasers in de parodontologie

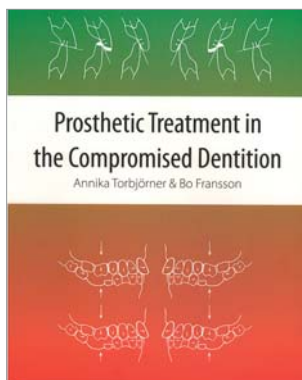
D.E. Slot. Prevention of gingivitis
and treatment of periodontitis-
chloorhexidine gels and dental
lasers
Amsterdam: Universiteit van
Amsterdam, 2015.
290 bl., geïll.

Dit academische proefschrift bestaat uit 2 delen. Deel 1 behandelt het effect van chloorhexidinegel en -mondspoelmiddelen op plaqueaccumulatie en gingivitis. Hiervoor zijn 2 klinische experimenten en 2 systematische literatuuronderzoeken gedaan. In het tweede gedeelte worden 2 experimenten naar het effect van Nd:YAG-lasers bij de behandeling van parodontitis en systematische literatuuronderzoeken met een meta-analyse over de diode en de Nd:YAG-laser besproken. De systematische literatuuronderzoeken zijn van hoge kwaliteit. De experimenten met chloorhexidine toonden in een 3 dagen durend niet-poetsenmodel aan dat chloorhexidinemondspoelingen (0,12 en 0,25%) en 1% chloorhexidinegel aangebracht in een applicatielepel effectiever plaquegroei remden dan 0,12% chloorhexidinegeltandpasta of gewone fluoridetandpasta, beide eveneens aangebracht in een applicatielepel. Tussen de 0,12% geltandpasta en de gewone tandpasta was geen verschil. Er kon geen verschil worden aangetoond in de bloedingsneiging van het gingiva tussen de behandelingen. Hierbij moet worden opgemerkt dat bij inclusie geen van de proefpersonen ernstige gingivitis vertoonden. Het spoelmiddel werd in smaak en uitvoering als comfortabeler ervaren dan de

gel-in-lepeltoepassingen. De systematische literatuuronderzoeken maakten duidelijk dat gel of tandpasta's met 0,4-1,0% chloorhexidine wel effectief plaque en gingivitis kunnen remmen ten opzichte van gewone tandpasta, maar dat het mondspoelmiddel toch eerste keuze blijft in situaties waarin normale dagelijkse mondhygiëne niet kan plaatsvinden.

De systematische literatuuroverzichten naar het gebruik van diodelasers (809-980 nm) of Nd:YAG-lasers (1064 nm) in aanvulling op gebitsreiniging, scaling en rootplaning toonde geen verbetering aan van pocketdiepte of aanhechtingsverlies. Na de diodelaserbehandeling werd wel een iets betere bleedingscore genoteerd, maar de klinische relevantie hiervan is onduidelijk en mogelijk verwaarloosbaar. In het experiment met de Nd:YAG-laser toonde de promovenda aan dat onmiddellijk na additionele behandeling het aantal bacteriën en klinische parameters gunstig beïnvloed waren ten opzichte van professionele gebitsreiniging, scaling en root planing, maar dat dit verschil niet meer aanwezig was na 3 en 6 maanden. Voor de klinische parameters was er zowel bij patiënten uit de initiële fase als die in de nazorg geen effect aan te tonen. De promovenda beveelt het gebruik van lasers niet aan.

Prothetische behandeling van een aangetast occlusiesysteem

A. Torbjörner, B. Fransson. Prosthetic treatment in the compromised dentition

Göteborg: A. Torbjörner, B. Fransson (www.torbjorner.se), 2014
194 bl., geïll. € 65,00
ISBN 978 91 637 6953 3

Oorspronkelijk is dit in 2008 gepubliceerde boek in het Zweeds geschreven. In 2014 is een vernieuwde, uitgebreidere Engelstalige uitgave verschenen.

Het boek ziet er uitnodigend uit met korte tekstdelen, zonder literatuurverwijzingen (!), en veel afbeeldingen. Die eenvoudige opzet is tegelijkertijd de valkuil van het boek, omdat verantwoording ontbreekt. Daardoor is het niet duidelijk welke bewering bewijskracht heeft en welke niet. Bovendien presenteren de auteurs het boek als een hommage aan de beroemde Zweedse tandarts-protheticus Henry Beyron (1909-1992), uit bewondering voor zijn werk en gedachtegoed. Merkbaar is dat de auteurs meer waarde toekennen aan dit oude gedachtegoed dan aan wetenschappelijk vastgestelde feiten. Het valt anders bijvoorbeeld niet te verklaren dat bespreking of minimale vermelding van het concept van de verkorte tandboog achterwege blijft. De navolging van Beyron blijkt ook uit het volgende citaat boven het inleidende hoofdstuk: "A primary target in clinical dentistry is to maintain or recreate the best possible functional conditions

for the dentition". Dit maakt duidelijk dat in zijn filosofie de dentitie centraal stond en niet, zoals tegenwoordig, de functionerende totale mens.

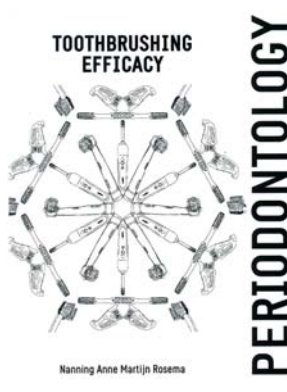
De informatieve hoofdstukken bestaan inclusief afbeeldingen uit 2 tot hooguit 16 bladzijden. Mooi is het slothoofdstuk met vragen en antwoorden over 12 behandelplannen, al valt over de voorgestelde zorgverlening best te discussiëren. Veel, maar niet alle informatie komt overeen met wat in andere hedendaagse boeken over dit onderwerp te lezen valt. Een duidelijke misser is het langste hoofdstuk over 'grinding adjustments'. Hierin houden de auteurs, in navolging van Beyron en tijdgenoten, het dogma overeind van een storingsvrije occlusie en articulatie in centrale relatie. Gepleit wordt voor het vlak slijpen van (pre)molaren alvorens een prothetische behandeling te gaan uitvoeren. Dit wordt zelfs gepromoot als preventieve maatregel voor een aangetast occlusiesysteem dat geen enkel probleem veroorzaakt.

Het boek leest gemakkelijk, maar de genoemde inhoudelijke kanttekeningen wegen te zwaar om het als studiemateriaal aan te bevelen.

Academisch proefschrift

J.H. Vermaire

De effectiviteit van tandenpoetsen

N.A.M. Rosema. Toothbrushing efficacy
Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, 2015
168 bl., geïll.

Een voor velen bijna routinematig uitgevoerde dagelijkse activiteit - het tandenpoetsen - was onderwerp van een uitgebreid promotieonderzoek met als resultaat een proefschrift. Het proefschrift behandelt diverse aspecten van de effectiviteit van het tandenpoetsen in 8 inhoudelijke hoofdstukken - stuk voor stuk gepubliceerde wetenschappelijke artikelen - en een afsluitende discussie.

Allereerst werd de effectiviteit van de (hand)tandenborstel vergeleken met een microvezelvingerborstel (I-Brush). Geconcludeerd wordt dat de plaquereductie van een dergelijke vingerborstel inferieur is aan die van de conventionele tandenborstel.

Vervolgens werd onder de loep genomen of de leeftijd van een tandenborstel van invloed is op de mate van plaqueverwijdering. Het bleek dat vooral de mate van slijtage van de tandenborstel en niet zozeer de leeftijd ervan hierop van invloed is. Het advies om periodiek de tandenborstel te vervangen door een nieuw exemplaar zou dus beter kunnen worden geïndividualiseerd, samen met een professio-

nele poetsinstructie. Welke borstel dan het beste kan worden geadviseerd komt in de volgende hoofdstukken aan de orde.

Allereerst maakt het wat de klinische relevantie betreft niet uit of de haren van de tandenborstel allemaal dezelfde lengte hebben of dat deze een zogenoemd 'multi-level' hebben. Evenmin maakt het voor de mate van plaqueverwijdering uit of er tandpasta op de borstel werd gebruikt of niet (dat geldt uiteraard wel voor het cariësremmende effect van fluoride in tandpasta!).

Het gebruik van een handtandenborstel bleek wel uit te maken voor zowel de mate van plaqueverwijdering, beschadiging van de gingiva en de gingivitisreductie, ten faveure van de elektrische (oscillerende) tandenborstel.

Al met al bevat dit proefschrift een mooie verzameling van goed leesbare klinische onderzoeken over de huidige effectiviteit van tandenpoetsen en de attributen die daarbij horen. Zoals de promovendus zelf ook aangeeft zou een onderzoek naar het vergroten van deze effectiviteit een goede vervolgstap zijn.